МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ГОРОДИСЬКИЙ МИКОЛА ПЕТРОВИЧ

УДК: 657.1:657.633:347.26(043.3)

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙ ЗА ДОГОВОРАМИ ПІДРЯДУ: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА

Спеціальність 08.00.09 − бухгалтерський облік, аналіз та аудит
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Житомир – 2011

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку Житомирського державного технологічного університету Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Романчук Катерина Василівна,
Житомирський державний технологічний університет,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент
Шигун Марія Михайлівна,
Житомирський державний технологічний університет,
завідувач кафедри фундаментальних економічних дисциплін

кандидат економічних наук, доцент
Осмятченко Володимир Олександрович,
ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана",
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

Захист відбудеться "21" грудня 2011 р. о 15^{00} годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 14.052.01 у Житомирському державному технологічному університеті за адресою: 10005, м. Житомир, вул. Черняховського, 103, ауд. 248.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Житомирського державного технологічного університету за адресою: 10005, м. Житомир, вул. Черняховського, 103.

Автореферат розісланий "___" листопада 2011 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради, д.е.н., проф. І.В. Замула

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Динамічний розвиток економіки України неможливий без вільного вибору суб'єктами господарювання форм та засобів здійснення господарської діяльності, застосовуваних методів управління. Одним із наслідків реформування відносин власності та одночасно дієвим фактором розвитку підприємництва є активізація договірних процесів, зокрема в частині виконання робіт за договорами підряду. Використання нових форм здійснення підприємницької діяльності, укладання між суб'єктами господарювання різних видів договорів підряду, включення до них особливих, з точки зору змісту договору, умов, є причиною зростання кількості правопорушень, пов'язаних з їх неналежним виконанням. Свідченням цього є зростання кількості кримінальних справ з питань виконання договірних зобов'язань в цілому та договорів підряду зокрема. Так, за період з 2006 по 2011 рр. в судовому порядку розглянуто 806* кримінальних справ щодо договорів підряду, що становить 6,2 % від загальної кількості кримінальних справ щодо договорів і є наслідком недотримання сторонами погоджених умов, неналежного обліку та контролю операцій, що здійснюються за договором. Для усунення названих негативних проявів необхідним є підвищення ефективності управління господарською діяльністю як у замовника, так і у підрядника. В реалізації цього завдання важливе місце займає бухгалтерський облік як інформаційна система управління та внутрішній контроль як одна з його функцій. Це, в свою чергу, обґрунтовує необхідність подальшого удосконалення організаційно-методичних засад обліку і внутрішнього контролю операцій за договорами підряду з точки зору підвищення оперативності та інформативності звітних показників.

Питанням теорії, організації та методики бухгалтерського обліку договірних зобов'язань присвячено праці вітчизняних вчених: Ф.Ф. Бутинця, А.М. Герасимовича, З.В. Задорожного, Ю.А. Кузьмінського, Я.Д. Крупки, Б.М. Литвина, В.О. Осмятченка, О.М. Петрука, М.С. Пушкаря, К.В. Романчук, В.С. Рудницького, В.В. Сопка, Н.М. Ткаченко, І.Д. Фаріона, М.М. Шигун; закордонних вчених: Х. Андерсона, А. Велш Глена, В.Г. Гетьмана, Д. Колдуелла, Б. Нідлза, В.Ф. Палія, М.Ю. Пятова, Я.В. Соколова, О.В. Соловьова, Г. Шорт Даніела, Ш. Сундера.

Не применшуючи результати проведених досліджень та їх значення для розвитку науки, варто відмітити, що особливі умови договірного регулювання, які визначаються суб'єктами господарювання, обумовлюють необхідність розробки теоретичних та організаційно-методичних засад бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю операцій за договорами підряду, потребують вирішення проблемні питання, пов'язані з неконвенційністю використовуваного понятійного апарату, визначенням об'єктів бухгалтерського обліку за договорами підряду, формуванням облікової політики та вимог до показників звітності.

Необхідність вирішення вказаних проблемних питань визначає актуальність обраної теми дослідження, постановку мети і завдань.

---

* За даними Єдиного державного реєстру судових рішень: Електронний ресурс – Режим доступу [http://reyestr.court.gov.ua/Search]

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Житомирського державного технологічного університету за темою № 28 “Методологія моделювання національної системи бухгалтерського обліку в умовах трансформаційного економічного розвитку” (номер державної реєстрації 0109U001876). В межах наукової програми автором виконані дослідження, пов’язані з розробкою методики бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю операцій з укладання та виконання договорів підряду та їх теоретичним обґрунтуванням.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є обґрунтування теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій з удосконалення організації та методики бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю операцій за договорами підряду.

Для досягнення поставленої мети в дисертації визначено такі завдання:

− з’ясувати сутність поняття “договір підряду” та “договір будівельного підряду”, визначити їх особливі умови для встановлення впливу на систему бухгалтерського обліку;

− визначити об’єкти бухгалтерського обліку, які виникають з операцій за договорами підряду;

− окреслити підходи до класифікації прав користування чужим майном для цілей оптимізації організації та методики бухгалтерського обліку і контролю операцій за договорами підряду;

− ідентифікувати елементи облікової політики підприємства за договорами підряду для удосконалення підходів до організації бухгалтерського обліку;

− систематизувати методичні підходи до облікового відображення операцій за договорами підряду для забезпечення об’єктивності та оперативності облікової інформації;

− оцінити показники звітності підприємств щодо відображення даних про об’єкти бухгалтерського обліку за договорами підряду;

− проаналізувати існуючі підходи до організації системи внутрішнього контролю за договорами підряду для розробки заходів з її удосконалення;

− здійснити комплексний аналіз існуючих методик внутрішнього контролю операцій за договорами підряду для їх удосконалення, виходячи з особливих умов договорів.

Робоча гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що умови договорів підряду визначають якісно нові підходи до організації та методики бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю операцій у замовника та підрядника.

Об’єктом дослідження є господарські операції за договорами підряду вітчизняних підприємств.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та організаційно-методичних засад бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю операцій за договорами підряду.

Методи дослідження. Методологічною базою дослідження виступили загальнонаукові (аналіз, синтез, індукція, дедукція тощо) та спеціальні методи пізнання. Для аналізу сутності понятійного апарату та встановлення особливих умов договорів підряду застосовано методи теоретичного узагальнення. Для вивчення структури та динаміки розвитку ринку підрядних робіт використано статистичні методи. Застосування методів причинно-наслідкового зв'язку та групування дозволило розробити класифікацію прав користування чужим майном (сервітутів), як об'єкту бухгалтерського обліку, який виникає, виходячи з умов укладених договорів підряду, для цілей бухгалтерського обліку і контролю. Дослідження організації та методики бухгалтерського обліку операцій за договорами підряду здійснювалося із застосуванням методів узагальнення та конкретизації. Застосування методів аналогії та моделювання дозволило розробити напрями удосконалення бухгалтерського обліку операцій за договорами підряду та їх відображення у звітності. За допомогою методів спостереження та порівняння досліджено систему внутрішнього контролю за укладеними договорами у замовника та підрядника. Графічний метод використано для наочного представлення результатів проведеного анкетування суб'єктів господарювання.

Інформаційною базою дослідження стали праці вітчизняних та зарубіжних науковців з проблемних питань теорії та практики бухгалтерського обліку і контролю договірних зобов'язань, операцій за договорами підряду, довідкові видання, нормативно-правові акти, матеріали науково-практичних конференцій, статистичні дані, Інтернет-ресурси, результати анкетування діяльності підприємств в частині облікової політики та внутрішнього контролю за договорами.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних і організаційно-методичних положень, а також розробці практичних рекомендацій з удосконалення бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю операцій за договорами підряду. Основні положення наукової новизни полягають в наступному:

вперше одержано:

− теоретичне обґрунтування видів прав користування чужим майном (сервітутів), які виникають за договорами підряду, для цілей бухгалтерського обліку і контролю (за ознаками платності, строковості, підставами встановлення, об'єктами обтяження), що дозволяє підвищити інформативність облікових даних та звітності для потреб ефективного управління;

удосконалено:

− вимоги до змісту та переліку показників звітності про операції за договорами підряду, в частині внутрішньої (Звіт про виконання договору підряду) та фінансової (Примітки до фінансової звітності) звітності, що дозволяє забезпечити інформаційні потреби користувачів про результати діяльності та сприяє проведенню дієвого контролю за укладеними договорами;

− методичне забезпечення внутрішнього контролю операцій за договорами підряду шляхом виділення критеріїв допустимості методики внутрішнього

контролю, факторів впливу на неї та розробки підходів до побудови типової та ситуативної методики контролю за договорами підряду для посилення виконавчої дисципліни замовників та підрядників;

− методичні підходи до облікового відображення операцій за договорами підряду, виходячи з їх особливих умов, у частині облікового відображення прав користування чужим майном (сервітутів) у складі витрат та позабалансових об'єктів обліку, що дозволяє підвищити інформативність даних бухгалтерського обліку;

дістало подальший розвиток:

− організаційні засади внутрішнього контролю операцій за договорами підряду, шляхом виділення етапів господарського процесу, які підлягають контролю; розробки матриці завдань внутрішнього контролю у замовника та підрядника; визначення предмету та об'єкту контролю залежно від його виду (бухгалтерський, юридичний, технічний, контроль якості), що надає можливість підвищити достовірність інформації про раціональність використання ресурсів;

− положення облікової політики щодо операцій за договорами підряду (методи визнання доходів і витрат для підрядних підприємств залежно від потреб замовника й термінів виконання договору), що є основою для удосконалення організації бухгалтерського обліку у суб'єктів – сторін договору підряду;

− обґрунтування об'єктів бухгалтерського обліку, які визначаються умовами договору підряду вцілому та його особливими умовами, зокрема, в частині виділення прав користування чужим майном (сервітутів), що сприяє підвищенню інформативності облікових даних;

− визначення переліку особливих умов договору підряду (порядок приймання-здачі виконаних робіт, визначення моменту переходу права власності на об'єкти, умов страхування об'єкта, порядку використання прав користування чужим майном) на основі уточнення сутності понять "договір підряду" та "договір будівельного підряду", що дозволило встановити їх вплив на систему бухгалтерського обліку.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці практичних рекомендацій з удосконалення організації та методики бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю операцій за договорами підряду. В практичну діяльність та навчальний процес впроваджено такі розробки:

− методичні рекомендації щодо визнання доходів та витрат при виконанні договорів будівельного підряду, що надало можливість зменшити податкове навантаження на суб'єкт господарювання на початкових етапах будівництва (ТОВ "УКРСПЕЦБУД", довідка № 58 від 20.05.2009 р.)

− методика облікового відображення речових прав на чуже майно (земельних сервітутів) при виконанні договорів підряду на будівництво, що дозволило підвищити достовірність даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності (ТзОВ "БМК Планета – буд", довідка №2/1 від 06.08. 2009 р.);

− рекомендації з організації системи внутрішнього контролю за договорами підряду і розроблена система документального оформлення результатів контролю, що дало змогу підвищити ефективність проведення перевірок та мінімізувати витрати пов'язані з претензіями, виставленими замовниками будівельних послуг за їх

неякісне чи несвоєчасне надання (ТзОВ “АЛЬФАБУД”, довідка № 117 від 22.04.2010 р.);

− методичні рекомендації щодо облікового відображення та внутрішнього контролю операцій за договорами підряду використано при розробці навчальних програм та навчально-методичного забезпечення дисципліни “Бухгалтерський облік у будівництві”, “Управлінський облік”, “Контроль і ревізія” (Житомирський державний технологічний університет довідка № 44-45/34 від 04.03.2010 р.)

Особистий внесок дисертанта. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Всі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертації використані лише ті ідеї та положення, що полягають у дослідженні комплексу питань, пов’язаних з удосконаленням бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю операцій з укладання та виконання договорів підряду.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дослідження, викладені в дисертації, доповідалися, обговорювалися та отримали позитивну оцінку на 11 міжнародних і всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях, що відображено в публікаціях [8-18].

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 7 статей загальним обсягом 3,85 друк. арк., 11 тез доповідей загальним обсягом 1,22 друк. арк., в інших публікаціях (підручниках і посібниках), виданих у співавторстві, автору належить 2,33 друк. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Основний зміст викладено на 191 сторінці друкованого тексту. Робота містить 24 таблиці, розміщених на 24 сторінках, 18 рисунків, що розміщені на 18 сторінках, 22 додатки на 94 сторінках друкованого тексту. Список використаних джерел нараховує 263 найменування – на 28 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, завдання, об’єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих наукових результатів.

У першому розділі **“Теоретико-правові засади бухгалтерського обліку операцій за договорами підряду”** досліджено підходи до трактування поняття “договір підряду”, “договір будівельного підряду”, визначено особливі умови договорів підряду та їх зв’язок з системою бухгалтерського обліку суб’єкта господарювання.

Питання необхідності дослідження сутності договору підряду, з точки зору економічного змісту та юридичної форми, пов’язане з посиленням впливу інституційних теорій, які розглядають підприємство, як агента що вступає в економічні відносини з іншими агентами за допомогою договорів, на систему управління в цілому та систему бухгалтерського обліку, зокрема. Відсутність єдиного підходу до трактування поняття “договір підряду”, неврахування всіх його особливих умов при розробці юридичної форми призводить до того, що

частина фактів господарського життя, пов'язаних з його виконанням, не відображається в системі бухгалтерського обліку, що призводить до викривлення бухгалтерської інформації. Аналіз підходів до змістовного наповнення поняття "договір підряду" та "договір будівельного підряду", виходячи з сутності підрядних відносин, дозволив визначити особливі умови договорів (порядок приймання-здачі виконаних робіт, визначення моменту переходу права власності на об'єкти, умов страхування об'єкта, порядку використання прав користування чужим майном), необхідність встановлення яких пов'язана із забезпеченням належного функціонування об'єкта нерухомості, який будується (ремонтується, модернізується). Вищенаведені особливі умови договорів підряду, в свою чергу, визначають організаційно-методичні засади облікового відображення та контролю господарських операцій, які виникають, виходячи з таких умов. Проведене дослідження операцій за договорами підряду, з урахуванням їх особливих умов, дозволило сформувати систему об'єктів бухгалтерського обліку залежно від виду договору (рис. 1).

Систематизація об'єктів бухгалтерського обліку за договорами підряду дозволила виділити специфічні об'єкти обліку, які виникають за договорами будівельного підряду – права користування чужим майном (сервітути) необоротними активами, зокрема земельними ділянками, що отримуються замовниками та передаються підрядниками для забезпечення належного виконання підрядних робіт, що дозволяє підвищити інформативність і достовірність облікових даних для забезпечення інформаційних потреб внутрішніх користувачів. Враховуючи визнання прав користування чужим майном (сервітутів) об'єктами бухгалтерського обліку за договорами будівельного підряду важливим методичним питанням для ведення аналітичного обліку є розробка підходів до їх класифікації. На основі аналізу підходів до класифікації сервітутів виявлено їх невідповідність потребам користувачів облікової інформації у зв'язку з чим виділено їх види для цілей бухгалтерського обліку та контролю (рис. 2).

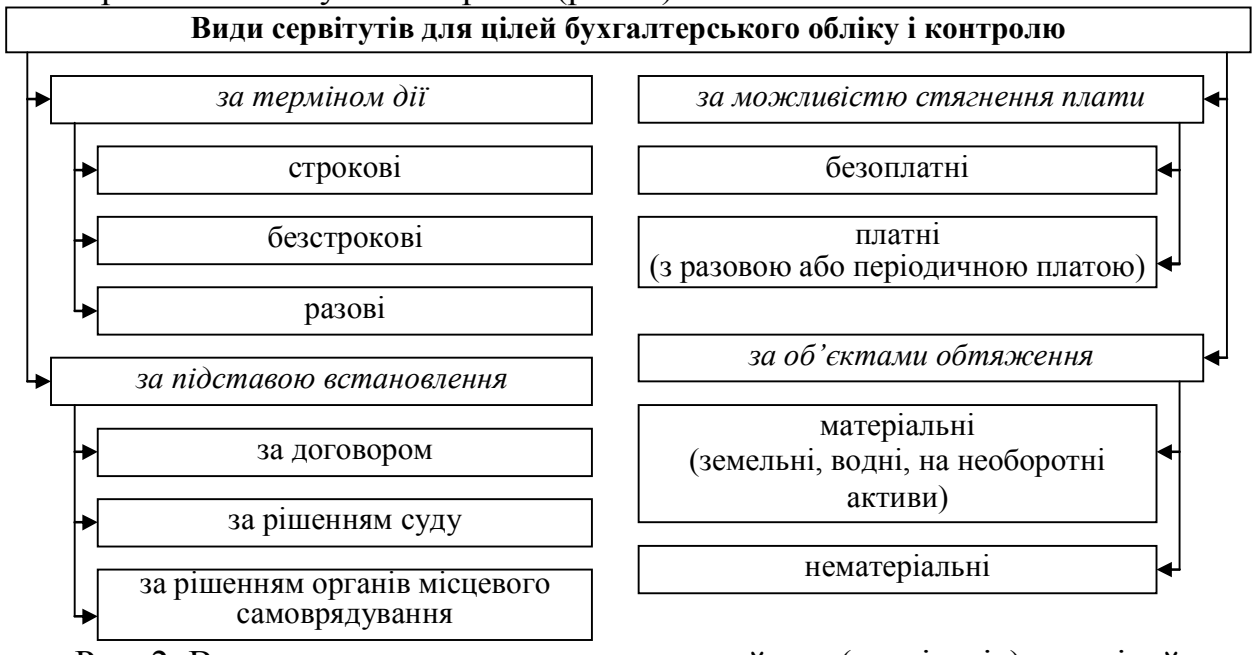

Рис. 2. Види прав користування чужим майном (сервітутів) для цілей бухгалтерського обліку і контролю

Примітка: на рисунку жирним виділено запропонований об'єкт бухгалтерського обліку за договорами підряду

Рис. 1. Об'єкти бухгалтерського обліку за договорами підряду

Розроблений підхід до класифікації сервітутів дозволяє удосконалити методичне забезпечення бухгалтерського обліку операцій за договорами підряду в частині таких елементів методу бухгалтерського обліку як документування, рахунки, зокрема склад синтетичних та аналітичних рахунків, та звітність.

В другому розділі “**Організація та методика бухгалтерського обліку операцій за договорами підряду**” досліджено організаційно-методичні засади бухгалтерського обліку операцій за договорами підряду, проаналізовано проблемні питання обліку операцій за договорами підряду в частині специфічних операцій з правами користування чужим майном (сервітутами), розроблені пропозиції щодо удосконалення організації бухгалтерського обліку з позиції положень облікової політики, методики обліку та відображення інформації про операції за договорами підряду у звітності.

Вивчення особливих умов договору підряду дозволило обґрунтувати зв'язок договірної політики суб’єкта господарювання з його обліковою політикою щодо особливостей визнання доходів та витрат. У зв’язку з цим в роботі запропоновано елементи облікової політики для підприємств, що вступають у договірні відносини за договорами підряду, виходячи з умов укладених договорів в частині термінів їх виконання та потреб сторін договору (зокрема, запропоновано для підрядників та замовників для визнання доходів та витрат застосовувати метод виміру та оцінки виконаних робіт, який ґрунтується на поетапному відображенні доходів та витрат залежно від ступеня завершеності робіт за договором).

Наведені пропозиції дозволяють з урахуванням інформаційних можливостей системи бухгалтерського обліку підвищити ефективність системи управління підприємством та оптимізувати фінансовий результат діяльності звітного періоду. Включення операцій з передачі прав користування чужим майном (сервітутів) до особливих умов договорів підряду зумовлює необхідність перегляду системи бухгалтерського обліку з точки зору її удосконалення для забезпечення можливості отримання всіма зацікавленими користувачами інформації про кожну господарську операцію, що відбулася за договором підряду та (або) за договором про встановлення сервітуту, що забезпечує його виконання.

У ході дослідження сервітутів як об’єктів бухгалтерського обліку за договорами підряду обґрунтовано, що сервітут не відповідає критеріям віднесення активів до нематеріальних активів, тому не може відображатися у їх складі. У зв’язку з цим запропоновано для суб’єкта господарювання, що є замовником робіт за договором підряду (капітальне будівництво, ремонт, модернізація тощо) відображати вартість встановлення сервітуту у складі відповідних витрат (витрат на капітальне будівництво чи поточних витрат залежно від об’єкту договору підряду) з одночасним їх відображенням у складі позабалансових об’єктів бухгалтерського обліку. Оцінку сервітутів запропоновано здійснювати за первісною вартістю, до якої включається договірна вартість (витрати на встановлення сервітуту, передбачені договором про встановлення сервітуту), витрати на оплату юридичних і консультаційних послуг сторонніх організацій та пов’язані з ними податки та збори, що не відшкодовуються з бюджету, судові витрати (за умови, що сервітут встановлюється на підставі рішення суду), плати за державну реєстрацію сервітуту тощо. Підставами для постановки сервітутів на облік суб’єкта господарювання є розроблені форми первинного документу “Акт приймання-передачі сервітуту” та регістру аналітичного обліку “Аналітична відомість бухгалтерського обліку операцій з сервітутами”, що дозволяє систематизувати інформацію про вартість сервітутів для її відображення в звітності.

Враховуючи особливості сервітуту як об'єкта бухгалтерського обліку важливим методичним питанням є формування інформації про них в системі рахунків, як елементу методу бухгалтерського обліку. При відображенні операцій з сервітутами в бухгалтерському обліку необхідно враховувати, що такі операції передбачають необхідність облікового відображення у сервітуріарія та власника земельної ділянки або іншого об'єкта нерухомості, який обтяжений сервітутом: вартості сервітуту (плати за встановлення сервітуту) та плати за користування сервітутом (якщо сервітут встановлено на умовах платності).

Вартість сервітуту запропоновано відображати на позабалансовому рахунку 01 "Орендовані необоротні активи" з урахуванням наступних змін (рис. 3).

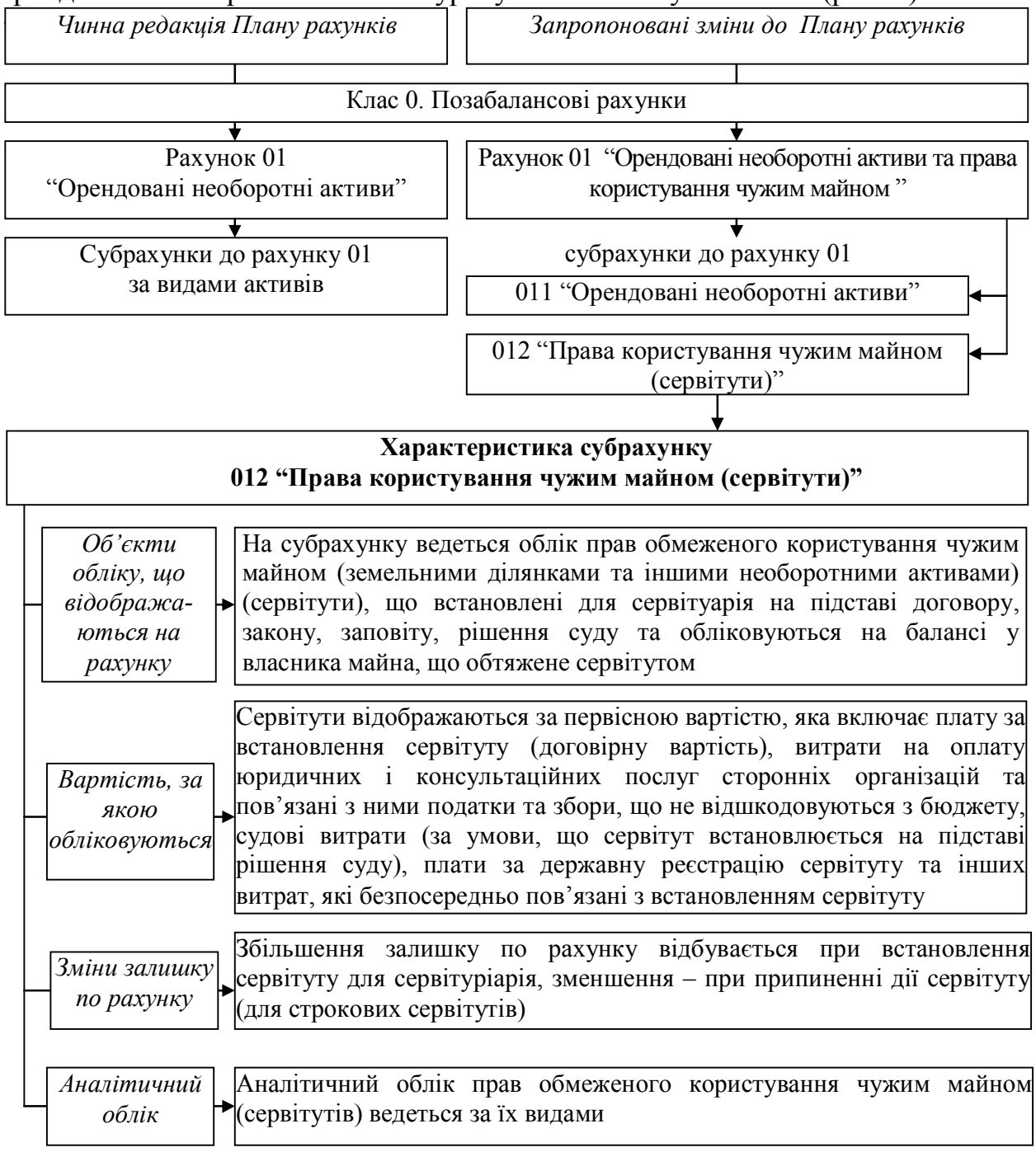

Рис. 3. Запропоновані зміни до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій в частині позабалансових рахунків

Для власника земельної ділянки або іншого необоротного активу, обтяженого сервітутом, запропоновано ведення окремого обліку об'єктів, які обтяжені сервітутами, з виділенням окремих аналітичних рахунків.

Для сервітуріарія плата за користування сервітутом є витратами операційної діяльності, для власника земельної ділянки, обтяженої сервітутом, – доходами від інвестиційної діяльності. Якщо плата за користування сервітутом здійснюється авансовим платежем, її доцільно обліковувати у складі витрат (доходів) майбутніх періодів з відповідним розподілом та списанням на витрати (доходи звітного періоду).

Дослідження внутрішньої та фінансової звітності суб'єктів господарювання, що здійснюють свою діяльність на підставі договорів підряду на предмет наявності в ній інформації про специфічні операції, зокрема встановлення сервітутів, виявлено відсутність розкриття такої інформації або її згорнуте відображення в складі інших об'єктів бухгалтерського обліку. У зв'язку з цим в роботі обґрунтовано вимоги до змістовного наповнення показників звітності про операції з укладання та виконання договорів підряду та встановлено їх перелік. Вищенаведене дозволило розробити форму внутрішньої звітності – Звіт про виконання договору підряду та внести пропозиції щодо розширення інформації про права обмеженого користування чужим майном (сервітути) в Примітках до фінансової звітності. Наведені пропозиції сприяють забезпеченню інформаційних потреб користувачів про результати діяльності та проведенню дієвого контролю.

У третьому розділі **"Внутрішній контроль операцій за договорами підряду: організаційно-методичний аспект"** розроблено організаційні та методичні засади внутрішнього контролю операцій за договорами підряду у замовника та виконавця підрядних робіт.

Дієва система контролю спрямована з одного боку на виконання функції збереження майна власника, а з іншого – на оперативне виявлення та попередження деструктивних явищ в діяльності підприємства, повинна орієнтуватися на процес прийняття управлінських рішень. У сучасних умовах господарювання важливим об'єктом господарського контролю виступає договір, який є підставою для здійснення господарської операції, внаслідок якої підприємство може отримати економічні вигоди чи зобов'язання, понести фінансові санкції за невиконання умов договору. У ході дослідження встановлено, що внутрішній контроль за укладанням та виконанням договорів підряду повинен охоплювати наступні етапи господарського процесу: 1) операції в межах переддоговірної роботи із замовниками та виконавцями підрядних робіт; 2) відносини між сторонами під час укладання договору на виконання підрядних робіт та підготовка до їх здійснення; 3) виконання умов договору підряду в частині здійснення робіт та проведення розрахунків за виконані роботи; 4) приймання-передача об'єкта за договором підряду відповідної комплектації та якості. Відповідно до запропонованих етапів господарського процесу, визначено завдання внутрішнього контролю та побудовано їх матрицю залежно від інтересів

замовника та підрядника. Виконання запропонованих завдань дозволяє підвищити ефективність діяльності суб'єктів господарювання шляхом забезпечення управлінського персоналу необхідною для прийняття рішень інформацією, що сприяє попередженню або усуненню фактів безгосподарності та втрат майна, а також сприятиме раціональному використанню та збереженню майна власника. Реалізація розроблених завдань внутрішнього контролю можлива лише при комплексному застосуванні бухгалтерського, юридичного, технічного контролю та контролю якості, що, в свою чергу, визначає предмет та об'єкт контролю в частині укладання та виконання договорів підряду, а також методичні прийоми його здійснення. Наведені пропозиції щодо організації внутрішнього контролю дозволяють підвищити надійність та достовірність інформації про раціональність використання ресурсів та збереження майна власника.

Необхідність вирішення проблемних питань методики внутрішнього контролю посилюється у зв'язку з тим, що неправильний підхід до вибору застосовуваних методів призводить до збільшення ризику виникнення втрат внаслідок розкрадань та безгосподарності, а також може стати причиною банкрутства суб'єкта господарювання. При побудові методики внутрішнього контролю операцій за договорами підряду необхідним є вибір таких методів, які б дозволяли суб'єкту контролю детально відслідковувати хід укладання та виконання договорів і мотивували працівників діяти відповідно до обраної стратегії бізнесу. Враховуючи вищенаведене запропоновано критерії допустимості методики внутрішнього контролю, характеристика яких наведена в табл. 1.

Таблиця 1. Характеристика критеріїв допустимості методики внутрішнього контролю операцій за договорами підряду

Критерій допустимості	*Характеристика*
1	*2*
Законність	Відповідність застосовуваних методів вимогам чинного законодавства, застосування методів, які не принижують честь та гідність підконтрольного суб'єкта та не порушують його прав
Науковість методів	Наукова обґрунтованість методів дослідження, що є одним із факторів достовірності результатів внутрішнього контролю
Точність результатів дослідження	Обрані методи внутрішнього контролю повинні забезпечувати мінімальне відхилення між істинною величиною явища та встановленою в ході здійснення контролю (забезпечується застосуванням суцільного способу дослідження або побудовою науково обґрунтованої вибірки при застосуванні вибіркового способу)
Надійність результатів	Методи дослідження, що застосовуються викликають довіру до результатів контролю та передбачають можливість повторної їх перевірки у випадку необхідності
Ефективність методики для розв'язання поставлених завдань	Обрані методи внутрішнього контролю повинні забезпечувати виконання завдань контролю в чітко встановлені строки
Безпечність*	Застосовувані методи внутрішнього контролю не повинні загрожувати життю та здоров'ю самого суб'єкта контролю та підконтрольного суб'єкта

Продовження табл. 1

1	*2*
Збереження об'єкта контролю*	Застосовувані методи дослідження не повинні впливати на стан об'єкту контролю, його склад, структуру, властивості (при проведенні контролю якості)
Дієвість	Застосовувані методи надають можливість отримувати достовірні результати з відповідним рівнем точності
Економічність	Методи контролю обираються з точки зору відповідності їх результатів понесеним витратам (витрати на підготовку необхідного обладнання, залучення сторонніх фахівців, проведення контрольних заходів тощо)

* **Примітка:** Критерії допустимості методики внутрішнього контролю властиві методиці контролю за укладанням і виконанням договорів підряду в частині здійснення технічного контролю та контролю якості при застосуванні прийомів фактичного контролю (контрольний обмір виконаних робіт, лабораторний аналіз).

Наведені вище критерії допустимості сприяють реалізації профілактичної функції контролю, пов'язаної з попередженням виникнення помилок і правопорушень. На вибір методики внутрішнього контролю операцій з укладання та виконання договорів підряду впливають такі фактори як: обсяг і вартість робіт за договором підряду, етап виконання робіт за договором, рівень довіри керівництва до підрядної (субпідрядної) організації, особливі умови договорів підряду – які визначають обсяг, періодичність, прийоми та способи здійснення контролю.

Розроблені типова та ситуативна (перевірка операцій з правами користування чужим майном (сервітутами)) методика внутрішнього контролю операцій за договорами підряду, результати застосування якої є передумовою впевненості власників, керівників, інвесторів та споживачів в законності та доцільності здійснених операції, повноті та достовірності їх відображення в системі бухгалтерського обліку, цілісності та повноті отриманих даних для прийняття управлінських рішень.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення наукового завдання, що полягає в обґрунтуванні теоретичних і організаційно-методичних положень та розробці практичних рекомендацій з удосконалення бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю операцій за договорами підряду. Основні висновки, що підтверджують результати проведеного дослідження полягають у наступному:

1. Значне поширення в практичній діяльності суб'єктів господарювання підрядних відносин, шляхом укладання договорів підряду, зумовлює необхідність адаптації системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю до їх особливих умов. Врахування специфіки підрядних відносних, виходячи з їх економічної сутності, дозволяє виділити особливі умови договорів підряду (порядок приймання-здачі виконаних робіт, визначення моменту переходу права власності на об'єкти, умов страхування об'єкта, порядку використання прав користування чужим майном), необхідність встановлення яких пов'язана із забезпеченням належного функціонування об'єкта, роботи по якому є предметом договорів підряду.

2. Неврахування особливих умов договорів підряду при розробці організаційно-методичних засад бухгалтерського обліку і контролю призводить до обмеженості інформаційних звітних показників, які надаються цими системами, особливо, в частині наявності та стану майна. Для підвищення інформативності облікових даних в роботі запропоновано склад об'єктів бухгалтерського обліку за договорами підряду залежно від виду договору, що дозволило виділити специфічні об'єкти обліку, які виникають за договорами будівельного підряду – права користування чужим майном (сервітути).

3. Враховуючи визнання сервітутів об'єктами бухгалтерського обліку, важливим методичним питанням бухгалтерського обліку є розробка підходів до їх класифікації. На підставі результатів проведеного дослідження в роботі теоретично обґрунтовано ознаки класифікації та види сервітутів (за терміном дії: строкові, безстрокові, разові; за можливістю стягнення плати: безоплатні та платні; за підставою встановлення: за договором, за рішенням суду та за рішенням органів місцевого самоврядування; за об'єктами обтяження: матеріальні і нематеріальні), що сприяє раціональній побудові системи аналітичного обліку операцій за договорами будівельного підряду.

4. Враховуючи, що облікова політика є основним елементом формування моделі бухгалтерського обліку на рівні підприємства, а договірна політика підприємства визначає засади договірного регулювання підрядних відносин, обґрунтовано зв'язок договірної та облікової політики щодо операцій за договорами підряду в частині методів визнання доходів і витрат. Аналіз елементів облікової політики дозволив ідентифікувати раціональні методи визнання доходів і витрат (метод виміру і оцінки виконаних робіт), що дозволить оптимізувати фінансові результати діяльності, мінімізувати облікові розбіжності з урахуванням технологічного процесу при виконанні підрядних робіт, а також досягти відповідності обраної моделі обліку стратегії діяльності підприємства.

5. З позиції наукового обґрунтування необхідності формування системою бухгалтерського обліку підрядника та замовника підрядних робіт повної й достовірної інформації про господарські операції за договорам підряду та їх результати, запропоновано методичний підхід до обліку операцій з сервітутами, як особливими об'єктами бухгалтерського обліку, які виникають при обліковому відображенні операцій з виконання договорів підряду, що ґрунтується на позиції, що за своєю економічною сутністю сервітут не може відноситися до складу нематеріальних активів, як це передбачено діючою обліковою практикою. У зв'язку з цим обґрунтовано необхідність відображення вартості встановлення сервітуту у складі витрат підприємства з одночасним відображенням її у складі позабалансових об'єктів бухгалтерського обліку, для чого розроблені форми "Акту приймання-передачі сервітуту", "Аналітичної відомості бухгалтерського обліку операцій з сервітутами", запропоновані рахунки для відображення вартості сервітуту (плати за його встановлення) та плати за користування сервітутом (якщо сервітут встановлено на умовах платності).

6. Формування облікової інформації відповідно до запитів користувачів та вимог чинного законодавства зумовлює необхідність постійної адаптації показників звітності до їх інформаційних потреб. За результатами проведеного дослідження встановлено обмеженість показників звітності в частині відображення специфічних операцій за договорами підряду, що проявляється у її нерозкритті або згорнутому відображенні в складі інших об'єктів бухгалтерського обліку. Враховуючи наведені невідповідності розроблено вимоги до показників звітності щодо відображення інформації про укладання та виконання договорів підряду, на підставі чого запропоновано форму внутрішньої звітності (Звіт про виконання договору підряду) та розширено показники Приміток до фінансової звітності в частині відображення інформації про права користування чужим майном (сервітути).

7. Для забезпечення дієвості системи внутрішнього контролю операцій за договорами підряду, а також своєчасного виявлення та усунення фактів безгосподарності, шахрайства та зловживань на підприємстві, розроблено організаційні засади внутрішнього контролю, що ґрунтуються на виділенні етапів господарського процесу, які підлягають контролю та, відповідно, предмету та об'єктів залежно від застосованого виду контролю (бухгалтерського, юридичного, технічного та контролю якості), що підвищить ефективність системи управління. За результатами дослідження обґрунтовано завдання внутрішнього контролю за відповідними етапами та розроблено їх матрицю з позиції інтересів замовника підрядних робіт та їх виконавця.

8. На основі дослідження підходів науковців до побудови методики контролю договірних зобов'язань розроблено критерії допустимості методики внутрішнього контролю операцій за договорами підряду (законність, науковість методів, точність результатів дослідження, надійність результатів, ефективність методики для розв'язання поставлених завдань, безпечність, збереження об'єкта контролю, дієвість, економічність), що дозволяють посилити профілактичну функцію контролю. Для розробки методичного забезпечення внутрішнього контролю виділено фактори впливу на методику, що включають: обсяг і вартість робіт за договором підряду, етап виконання робіт за договором, рівень довіри керівництва до підрядної (субпідрядної) організації, особливі умови договорів підряду. Враховуючи важливість методичного забезпечення в системі внутрішнього контролю, яке б відповідало визначеним критеріям допустимості, обґрунтовано необхідність розробки та запропоновано типову методику внутрішнього контролю операцій за договорами підряду та ситуативну методику (на прикладі внутрішнього контролю операцій з правами користування чужим майном (сервітутами)), які спрямовані на усунення можливостей здійснення шахрайства, допущення втрат та безгосподарності, посилення дисципліни замовників та виконавців підрядних робіт.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях

1. Городиський М.П. Організація системи внутрішньогосподарського контролю на будівельних підприємствах України / М.П. Городиський // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. / Відповідальний редактор д.е.н., проф. В.М. Яценко. – Черкаси: ЧДТУ, 2007. – Вип. 18. Частина 3. – С. 237-240 (0,41 друк. арк.).

2. Городиський М.П. Укладання та виконання договорів підряду: узгодженість понятійного апарату та нормативне регулювання / М.П. Городиський // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – 2007. – № 1 (39). – С. 57-62 (0,50 друк. арк.).

3. Городиський М.П. Відображення в бухгалтерському обліку речових прав на чуже майно: суперфіції, сервітут, емфітевзис / М.П. Городиський // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнар. зб. наук. праць. Серія: бухгалтерський облік, контроль і аналіз / Відповідальний редактор д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – Вип. 3 (12). – С. 139-146 (0,47 друк. арк.).

4. Городиський М.П. Систематизація наукових досліджень з проблем облікового відображення операцій за договорами (контрактами) / М.П. Городиський // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – 2009. – № 3 (49). – С. 42-46 (0,73 друк. арк.).

5. Городиський М.П. Особливості організації та ведення бухгалтерського обліку підрядних підприємств / М.П. Городиський // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнар. зб. наук. праць. Серія: бухгалтерський облік, контроль і аналіз / Відповідальний редактор д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – Вип. 3 (18). – С. 87-92 (0,48 друк. арк.).

6. Городиський М.П. Об’єкти бухгалтерського обліку за договорами підряду: можливість визнання та відображення / М.П. Городиський // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – 2010. – № 4 (54). – С. 56-61 (0,77 друк. арк.).

7. Городиський М.П. Організаційні аспекти внутрішнього контролю за укладанням та виконанням договорів підряду / М.П. Городиський // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – 2011. – № 1 (55). – С. 59-62 (0,49 друк. арк.).

Тези доповідей на конференціях

8. Городиський М.П. Організація документообороту на підприємствах будівельної галузі України / М.П. Городиський // Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України: стан та перспективи: зб. тез та вист. ІІ Міжнар. наук.-практ. конф., 19-20 жовт. 2006 р., м. Київ / М-во освіти і науки України, ННЦ ІАЕ – Київ: ННЦ ІАЕ, 2006. – С. 178-180 (0,13 друк. арк.).

9. Городиський М.П. Облік операцій за договорами будівельного підряду в аспекті податкових розрахунків / М.П. Городиський // Стан і проблеми оподаткування в умовах ринкової економіки: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 24 лист. 2006 р., м. Донецьк / М-во освіти і науки України, Донецьк. держ. ун-т економіки і торгівлі ім. Туган-Барановського – Донецьк: 2006. – С. 462-464 (0,12 друк. арк.).

10. Городиський М.П. Договір підряду в будівництві: узгодження термінології / М.П. Городиський // Ключевые аспекты научной деятельности-2007: материалы II Междунар. научно-практ. конф., 16-31 янв. 2007 р., г. Днепропетровск: Наука образование, 2007. – Том 2 "Экономические науки". – С. 3-6 (0,11 друк. арк.).

11. Городиський М.П. Господарський договір: сутність та підходи до класифікації / М.П. Городиський // Наукові дослідження в сфері бухгалтерського обліку, контролю та аналізу: теоретико-практичне значення і напрями подальшого розвитку: збірник тез та текст. вист. на Шостій міжнар. наук. конф., 18-19 жовт. 2007 р., м. Житомир / М-во освіти і науки України, Житомир. держ. технолог. ун-т. – Житомир: ЖДТУ, 2007. – С. 62-64 (0,11 друк. арк.).

12. Городиський М.П. Завдання та напрями господарського контролю за діяльністю підприємств будівельної галузі. / М.П. Городиський // Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: традиції, проблеми, перспективи: тези допов. учасн. V міжвуз. наук. конф., присвяченої пам'яті д.е.н., проф. О.С. Бородіна, 15 січня 2007 р., м. Київ / М-во освіти і науки України, Держ. акад. стат., обліку та аудиту Держкомстату України – Київ, 2007. – С. 153-154 (0,12 друк. арк.).

13. Городиський М.П. Порядок визнання доходів і витрат у будівництві / М.П. Городиський // Соціально-економічні, політичні та культурні оцінки на рубежі двох тисячоліть: зб. тез і текст. вист. V міжнар. наук.-практ. конф. студ. та молод. вч. вищ. навч. закл-д, 17 квіт. 2007 р., м. Тернопіль / М-во освіти і науки України, Приват. вищ. навч. закл-д "Інститут економіки і підприємництва". – Тернопіль: ІЕІП, 2007. – С. 66-68 (0,11 друк. арк.).

14. Городиський М.П. Особливості інвестування будівництва житла в Україні / М.П. Городиський // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації: збірник наукових праць / Держ. ком. статистики України, Держ. акад. статистики, обліку та аудиту, 28.03.2008 р., м. Київ. Випуск 1. – К. – 2008. – С. 96-98 (0,11 друк. арк.).

15. Городиський М.П. Особливості побудови облікових моделей на підприємствах будівельної галузі / М.П. Городиський // Наукові бухгалтерські школи світу: еволюція, сучасний стан, перспективи розвитку: тези та тексти вист. VII-ї міжнар. наук. конф., 3-4 лист. 2008 р., м. Житомир / М-во освіти і науки України , Житомир. держ. технолог. ун-т. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – С. 84-86 (0,12 друк. арк.).

16. Городиський М.П. Аудиторська перевірка підприємств будівельної галузі / М.П. Городиський // Зимові читання, присвячені ідеям П.П. Німчинова та

І.В. Малишева: збірник тез та текстів вист. на Шостій всеукр. наук. конф., присвяченій видатним вченим в галузі бухгалтерського обліку д.е.н., проф. І.В. Малишеву, д.е.н., проф. П.П. Німчинову, 27-28 лют. 2008 р., м. Житомир / М-во освіти і науки України, Житомир. держ. технолог. ун-т. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – С. 124-126 (0,11 друк. арк.).

17. Городиський М.П. Господарські зобов'язання: обліково – правове визнання / М.П. Городиський // Зимові читання, присвячені ідеям П.П. Німчинова та І.В. Малишева: збірник тез та текстів вист. на Сьомій всеукр. наук. конф., присвяченій видатним вченим в галузі бухгалтерського обліку д.е.н., проф. І.В. Малишеву, д.е.н., проф. П.П. Німчинову, 25-26 лют. 2009 р., м. Житомир / М-во освіти і науки України, Житомир. держ. технолог. ун-т. – Житомир: ЖДТУ, 2009. – С. 16-17 (0,10 друк. арк.).

18. Городиський М.П. Договір підряду як елемент стратегічного управління та його вплив на систему обліку / М.П. Городиський // Бухгалтерський облік, аналіз і контроль в системі корпоративного управління: розвиток інтелектуальних і технічних можливостей: матеріали V-ої Міжнар. наук. конф., 9-10 вересня 2009 р., м. Краматорск – м. Житомир / М-во освіти і науки України, Житомир держ. технолог. ун-т. – Житомир: ЖДТУ, 2009. – С. 17-20 (0,19 друк. арк.).

Інші видання

19. Міжнародні стандарти фінансової звітності: тести // Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 та 8.050106 "Облік і аудит" / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП "Рута", 2006. – 172 с. (0,31 друк. арк.).

20. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку: тести // Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 та 8.050106 "Облік і аудит" / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП "Рута", 2006. – 180 с. (0,26 друк. арк.).

21. Фінансовий облік. Підручник // Бухгалтерський фінансовий облік [текст]: підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів [Ф.Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. [і з предм.] Ф.Ф. Бутинця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП "Рута", 2009. – 912 с. (1,76 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Городиський М.П. Бухгалтерський облік і внутрішній контроль операцій за договорами підряду: організація та методика. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). – Житомирський державний технологічний університет. – Житомир, 2011.

Дисертація присвячена обґрунтуванню теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій з удосконалення організації та методики бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю операцій за договорами підряду.

У дисертації уточнено сутність понять “договір підряду” та “договір будівельного підряду”, виявлено особливі умови договорів підряду та їх вплив на систему бухгалтерського обліку. Ідентифіковано об’єкти бухгалтерського обліку за договорами підряду, виділено особливий об’єкт – право користування чужим майном (сервітут) та обґрунтовано його види для цілей обліку і контролю. Визначено положення облікової політики щодо операцій за договорами підряду. Розроблено методичні підходи до обліку операцій за договорами підряду у частині відображення прав користування чужим майном (сервітутів). Встановлено вимоги до змісту та переліку показників про операції за договорами підряду у звітності. Удосконалено організаційні засади та методичне забезпечення внутрішнього контролю операцій за договорами підряду.

Ключові слова: підряд, договір підряду, договір будівельного підряду, право користування чужим майном, сервітут.

АННОТАЦИЯ

Городиский Н.П. Бухгалтерский учет и внутренний контроль операций по договорам подряда: организация и методика. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.09 – бухгалтерский учет, анализ и аудит (по видам экономической деятельности). – Житомирский государственный технологический университет, Житомир, 2011 г.

В диссертации исследованы и обоснованы теоретические и организационно-методические положения, а также разработаны практические рекомендации по усовершенствованию бухгалтерского учета и внутреннего контроля операций по договорам подряда.

Объектом исследования являются хозяйственные операции по договорам подряда отечественных предприятий.

Предметом исследования является совокупность теоретических и организационно-методических аспектов бухгалтерского учета и внутреннего контроля операций по договорам подряда.

Исследование сущности подрядных отношений, понятий “договор подряда” и “договор строительного подряда” позволило определить особенные условия этих видов договоров (порядок приема-передачи осуществленных работ, определение момента перехода права собственности на объекты, условия страхования объекта, порядок использования прав пользования чужим имуществом) и их связь с системой бухгалтерского учета. Выделенные особенные условия договоров подряда определяют организационно-методические аспекты учетного отображения и контроля хозяйственных операций исходя из условий договора. Проведенное исследование операций по договорам подряда позволило сформировать систему объектов бухгалтерского учета в зависимости от вида договора. В результате чего выделен специфический объект учета по договорам

строительного подряда – право пользования чужим имуществом (сервитут), который получает заказчик и передает подрядчику для обеспечения надлежащего исполнения подрядных работ.

На основе анализа подходов к классификации сервитутов, обосновано их виды для целей учета и контроля (по сроку действия: срочные, бессрочные, разовые; по возможности удержания платы: бесплатные, платные; относительно основы для установления: по договору, по решению суда, по решению органов местного самоуправления; по объектам отягощения: материальные и нематериальные), что позволило усовершенствовать методическое обеспечение бухгалтерского учета операций по договорам подряда.

В работе предложены элементы учетной политики для предприятий, вступающих в договорные отношения по договорам подряда. В частности, для заказчиков и подрядчиков предложено для признания доходов и расходов применять метод измерения и оценки выполненных работ, базирующийся на поэтапном отображении доходов и расходов в зависимости от степени завершенности работ по договору, что позволит повысить эффективность системы управления предприятием.

Исследование подходов отечественных и зарубежных ученых к учетному отображению прав пользования чужим имуществом (сервитутов) позволило обосновать, что сервитут, исходя из своей сущности, не отвечает критериям отнесения к нематериальным активам и соответственно не может отображаться в их составе. В связи с чем предложено для хозяйствующих субъектов, выступающих заказчиками подрядных работ по капитальному строительству, ремонту, модернизации, учитывать сервитуты в части платы за установление сервитута в составе расходов с одновременным отображением их в составе внебалансовых объектов учета, в части платы за пользование – в составе расходов. В работе рассмотрены подходы к оценке и документированию операций с сервитутами.

С целью обеспечения информационных потребностей пользователей бухгалтерской информации о результатах деятельности, обоснованы требования к содержательному наполнению показателей отчетности об операциях по договорам подряда, в результате чего разработана форма внутренней отчетности (Отчет о выполнении договора подряда) и внесены предложения по расширению соответственной информации в Примечаниях к финансовой отчетности.

В процессе исследования организационных аспектов внутреннего контроля договоров подряда установлено, что внутренний контроль должен охватывать следующие этапы хозяйственного процесса: 1) операции в пределах преддоговорной работы с заказчиками и подрядчиками; 2) отношения между сторонами во время составления договора на выполнение подрядных работ и подготовку к их осуществлению; 3) выполнение условий договора подряда в части осуществления работ и проведения расчетов; 4) прием-передача объекта по договору подряда соответственной комплектации и качества. В связи с этим предложены задания внутреннего контроля, построена их матрица в зависимости от интересов заказчика и подрядчика, определены виды внутреннего контроля

(бухгалтерский, юридический, технический и контроль качества), предмет, объекты и методические приемы его осуществления, что позволит повысить надежность и достоверность информации о рациональном использовании ресурсов и сохранении имущества собственников.

Диссертантом предложены критерии допустимости методики внутреннего контроля операций по договорам подряда (законность, научность методов, точность результатов исследования, надежность результатов, эффективность методики для решения поставленных задач, безопасность, сохранность объекта контроля, действенность, экономичность), использование которых при разработке методики содействует реализации профилактической функции контроля.

В работе рассмотрены факторы, влияющие на выбор методики внутреннего контроля операций по договорам подряда, разработаны типичная и ситуативная методики внутреннего контроля, которые нацелены на устранение возможностей осуществления незаконных действий, допущения растрат и бесхозяйственности, усиление дисциплины заказчиков и исполнителей подрядных работ.

Ключевые слова: подряд, договор подряда, договор строительного подряда, право пользования чужим имуществом, сервитут.

ANNOTATION

Gorodysky M.P. Accounting and internal control of transactions on contractor agreements: organization and methods. – Manuscript.

Thesis for obtaining the scientific degree of Candidate of Economic Sciences by speciality 08.00.09 – accounting, analysis and auditing (by types of economic activity). – Zhytomyr State Technological University. – Zhytomyr, 2011.

Thesis is dedicated to the grounding of the theoretical statements and working out of practical recommendations on improving organization and methods of accounting and internal control of transactions on contractor agreements.

Essence of the concepts “contractor agreement” and “construction agreement” have been specified as well as special conditions of contractor agreements and their impact on the accounting system have been detected. Accounting objects by contractor agreements have been identified, a special object – the right of using someone else’s property (right in rem) has been determined as well as its types have been grounded for the purposes of accounting and control. Statements of accounting policy concerning the transactions on contractor agreements have been determined. Methodical approaches towards the accounting reflection of transactions on contractor agreements in the part of recording the rights of using someone else’s property (right in rem).

Requirements to the content and list of indexes about the transactions on contractor agreements in reporting have been determined. Organizational grounds and methodical support of internal control over the transactions on contractor agreements have been improved.

Key words: contract, contractor agreement, construction agreement, right of using someone else’s property, right in rem.

Підписано до друку 11.11.2011 р. Формат 60х84/16.
Ум. друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим.
Замовлення № 1438

Редакційно-видавничий відділ ЖДТУ
10005, м. Житомир, вул. Черняховського, 103